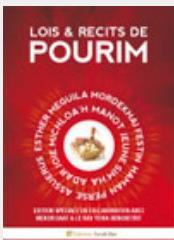

Pélé Yoets

Ta'anit - Jeûne - Tav

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית יא, א) כל המתענה נקרא קדוש. וכתב מוהרי"א בספר צפרן שמיר, סימן יא, וזה לשונו, אשריו מי שיוכל להתענות על חטאתיו, ורבו סגלות התענית, ומהם, כי הסטרא אחרא אין בה כח לדבק במי ששרוי בתענית. על ידי תענית יבוא לידי ענוה, כי יכיר מה הוא האדם, שבמניעת מעט פת יתש כחו. השרוי בתענית אינו בא לידי נסיון, כי השם יתברך רואה שהוא מנסה עצמו בתענית. נקרא גבור הכובש את יצרו וראוי שתשרה עליו שכינה. אין לו מקטרג ותפלתו נשמעת. אם חייב יסורין הוא מראה שמקבלם מאהבה. יש מלאכים שאינם יכולים לעלות אלא בכח תענית בני אדם. הוא סוד הקרבן וחלבו ודמו החלו עולין לריח ניחוח כמו שהאריכו בזהר הקדוש פרשת שמות כל המעלות האלה ויותר מהמה שכתבו ז"ל, הינו אם בתענית יפשפש במעשיו ויחזר בתשובה ויתענה לכפרה, עד כאן לשונו. וכבר גם הרב הקדוש בעל ראשית חכמה האריך הרחיב בחובת התענית לנפש החוטאת ובתועלת הנמשך ממנו, עד שהקורא דבריו תאווה נפשו להתענות: והן בעוון, בדור יתום זה אין בנמצא מי שיתענה לכפרת עוונות, כי אם קצת מהשרידים אשר ה' קורא, אבל שאר עמא דארעא אשר היה צריך להם ביותר התענית, אינם רוצים להתענות ואומרים, מה לי להתענות, לא רצחתי, לא נאפתי ואומרים דרך שחוק, יותר טוב לאכל עשרה ימים ולא להתענות יום אחד, כי קשה עליהם התענית. וחבל על דמשתכחין דאפלו תענית צבור אין מתענין, באמרם כי קשה עליהם ואינם יכולים להתענות. וזה מחמת כי דרך איש ישר בעיניו וחושב שאין בידו עוון אשר חטא.

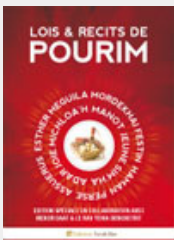
Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ואפלו בידעם ומכירם שחטאו, עוו ופשעו, לא ידעו חמר שבו וכמה רעות ופגמים גורם בעוונותיו, וכמה ענשים קשים ומרים ורבים מכאובים יעברו על נפש החוטאת על כל דהוא דבר פשע, שאם היה נתן רשות לרשע לחזר מאותו עולם אחר שרואה הענשים קשים ומרים, שהם קשים מאד מאד עד שאין יד שכלנו מגעת בהיותנו בעולם הזה, היה מתרצה לענות נפשו ימים ולילות כל ימי חייו לכפר על הנפש ולטהר את אשר פגם ולתקן את אשר עות, כי במעט שמקבל עליו יסורין בעולם הזה ומענה נפשו ברצון נפשו, מנכה הרבה מענשי העולם הבא: צא ולמד מרבותינו הקדושים שהיו יודעים חמר החטא, ועל כן היו מתענים הרבה על כל דהוא חטא דוד המלך אמר (תהלים קט כד) ברכי כשלו מצום. רבי אלעזר על שלא מחה בשכנתו שהיתה פרתה יוצאה ברצועה שבין קרניה, השחרו שניו מן התעניות (ירושלמי שבת פ"ה, ה"ד). רבי יהושע על שאמר בושני מדבריכם בית שמאי, השחרו שניו מן התעניות (חגיגה כב ב). רב הונא אתהפוך לה רצועה דתפלין, התענה ארבעים תעניות (מו"ק כה ב) וכן שלמים וכן רבים בכל דור ודור שמוציאים ימיהם בתעניות וסגופים, כל שכן אנחנו המלאים חטאים ועוונות, חבילות חבילות, שאם נחיה אלף שנים ונתענה בכל שנותינו, לא נספיק לתקן את מעותינו ולטהר את כל פגמינו, והן אמת שקשה התענית, אבל במה יתרצה עבד אל אדוניו, ובמה יכפר העוון, האם באכילה ושתייה ושמחת מרעות: והן אמת שעקר התשובה הוא שיתחרט על החטא חרטה גמורה, ויעיד עליו יודע תעלומות שגמר בלבו שלא ישוב עוד לכסלה, כמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב, ה"ב), עד כדי שאמרו (קדושין מט, ב) שהמקדש את האשה ואמר לה על מנת שאני צדיק גמור, הרי זו מקדשת, אפלו אם היה ידוע לנו שהוא רשע גמור, דשמא הרהר תשובה בלבו, נמצא שבהרהר תשובה לחוד נעשה צדיק גמור. וכן ממה שאמרו על הפסוק (תהלים צג ג) תשב אנוש עד דכה, עד דכדוכה של נפש (ירושלמי חגיגה

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

פ"ב ה"א):

ותקשה על תקוני התשובה לרבנו האר"י ושאר מקבלים שחיבו כמה תעניות על כל חטא וחטא, כבר תרצו לזה, שהתעניות וסגופים צריכים להתם ולכלא המשחיתים והמקטרגים שנבראו על ידי העוונות והפשעים, שהעובר עברה אחת קנה לו קטגור אחד (אבות ד, יא). וגם כדי לטהר את אשר פגם. והרי זה דומה למי שזדון לבו השיאו, או מחמת מעוט זהירותו לכלך היכל המלך, וישנאהו המלך שנאה גדולה על אשר מלאו לבו לעשות כן. וכאשר נתחרט ובא אל המלך ויפל לפני רגליו, בכה ויתחנן לו מחסדי המלך החסיד שתכף מתרצה אליו ומוחל אשמתו ואוהבו נדבה, אך בתנאי שיקנח את אשר לכלך היכל המלך, ולפי גדל הלכלוך ולפי יבשותו, כך צריך עמל ויגיעה רבה לקנחו, ואם יתעצל האיש מלקנח את אשר לכלך, ענוש יענש על אשר לא חס על כבוד המלך החסיד, וסוף סוף הוא צריך שיקנח על כרחו שלא בטובתו. ונוסף גם הוא שבראות המלך רצון הטוב של האיש שרוצה לתקן את אשר קלקל, גם הוא ישלח עזרו באפן שבמעט טרחא יתקן, לא כן לאיש שלא חס על כבודו, גם המלך לא יחוס עליו ויניחנו שיהא מאריך טרחא עד שיתקן את אשר עותו. כן הדבר הזה, דנהי שהקדוש ברוך הוא מלך רחום וחנון, הוא אמר (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו וכו', אהבם נדבה כי שב אפי ממנו, אבל על כל פנים צריך לטהר את אשר פגם למעלה בשמות הקדושים וכסא כבוד וכדומה, ואשר קלקל צנורות השפע, ואשר ברא משחיתים לחבל, על ידי שפלגי מים ירדו עיניו, ויענה נפשו בתעניות וסגופים ומיני ענויים, וסגופים ויסורים של אהבה שמקבלם על עצמו ברצונו הטוב מחמת אהבה שאוהב את קונו וחס על כבודו, הכל לפי מה שהרבה אשמה, ולפי מה שעבר זמן שלא שת לבו לתקן את אשר עותו, וכמו שנכתב בערך תשובה בסיעתא דשמיא, והמעט שעושה ברצונו הטוב חשוב הרבה, וה' ישלח עזרו מקדש, דכתיב (מיכה ז יח) ועבר על פשע. כדכתיב

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

(ישעיה ד ד) רחץ ה' את צאת בנות ציון. לא כן לאיש שלא חס על כבוד קונו ואינו משתדל לתקן את אשר עותו, אף לזאת ענוש יענש, וסוף סוף צריך הוא לתקן את מעותו, על ידי יסורין קשים ומרים שיבואו עליו על כרחו שלא בטובתו בעולם הזה או בעולם הבא:

הנה כי כן חייב אדם לחוס על נפשו ועל כבוד קונו, וכל אשר בכחו לעשות לתקן את מעותו יעשה, עד אשר לא יבואו ימי הרעה, יסורין שממרקין או מיתה או ענשי עולם הבא, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה בארבעה חלוקי כפרה (יומא פו, א). שהכל לפי גדל החטא ולפי חמר שבו ולפי מה שהוא אדם, שכל הגדול מחברו, חטאו עושה רשם ופגם יותר, והכל לפי ידיעתו ולפי יצרו, כמה חלוקים יש, הן לטוב הן למוטב, וזה תלוי בשקול אל דעות ה'. על כל פנים כל אדם, כל אשר בכחו לעשות יעשה, ואל ישיאנו יצרו באמר לו שלא עצר כח להתענות, כי זה שקר מפרסם, כי בעינינו ראינו כמה תשושי כח שמענים נפשם בתעניות וסגופים והם בריאים וחזקים יותר מהאוכלים למעדנים, כי הבא לטהר מסיעים אותו מן השמים, ולא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (דברים ח ג). וההתחלות קשות. ועל כל פנים חיובא רמיא להתחיל להתענות, ואם יראה שקרוב הדבר שיאחזנו בלמוס חס ושלו, יוכל להפסיק, ואז יהיה לו פתחון פה לומר שלא עצר כח להתענות, אבל אם יחדל להתענות מפני הרעב שקשה עליו, יושב בשמים ישחק ויאמר לו, אמר לי, חייך האם תרצה שיתכפרו עוונותיך בתרגלת פטומה ויין ישן לאכל לשבעה, זה בלתי אפשר: ולא על החטאים והעוונות בלבד אנו צריכים להתענות, אלא גם מי שרוצה לזכות לכתרה של תורה, לו או לבניו, צריך להתענות, שכן מצינו בשלמה המלך שהתענה ארבעים יום כדי לזכות לחכמה, כמו שדרשו על מ"ם רבתי שבתחלת משלי. וכן אמרו בש"ס (ב"מ פה א) שרבי יוסף התענה ארבעים תעניות ועוד ארבעים ועוד מאה, עד דאקריוה (ישעיה נט כא) לא ימוש

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מפיק ומפי זרעך וכו'. וכל שכן לנו המלאים חטאות שחטאתינו מונעים הטוב ממנו שצריך להתענות, אולי יתעשת האלהי"ם לנו:

והן אמת שלמי שעוסק במלאכת שמים, התענית מבטלו ממלאכת שמים, ועל כן כתבו הפוסקים (או"ח סי' תקעא סעיף ב) שהמלמד תינוקות אינו רשאי להתענות, ובפרט מי שלומד בעיון, התענית מפסידו שאינו יכול לעין דבר על בריו שהתענית מבלבל מחו, ושמעתתא בעיא צילותא. וכבר נחלקו הפוסקים אם למי שתורתו אמנותו חייב להתענות על חטאתיו אף על פי שמתבטל מלמודו, או שמא יותר טוב שילמד ותורתו מכפרת עליו. והיותר מסכם הוא שגם הוא צריך להתענות לכלא פשע, כדי שתהיה תורתו רצויה. ואני אומר פשר דבר, שטוב לתלמיד חכם שיאחז בזה וגם מזה, ובאיזו שנה או באיזה זמן מהשנה כגון בימי אלול ועשרת ימי תשובה, כל שכן שובבי"ם יתענה, ואם לא יוכל ללמד עיון ילמד גרסא, זהר הקדוש, ספרי מוסר, תהלים, קרבנות וכדומה, ובשאר ימי שני חייו ילמד עיון, ונמצא זה וזה מתקים בידו:

והיותר טוב שאפלו בימים שאוכל, יעשה באפן שלתענית יחשב לו, והינו כמו

שכתב הראב"ד, שאם ממאכל שערב לו, מושך ידו באמצע אכילתו לכפרת עוונותיו, נחשב לו כתענית וכקרבן ומזבח כפרה. וכן יוכל לענות אדם נפשו שלא לאכל בשר ושלא לשתות יין בימים שאומרים בהם תחנונים, שהרי כתב הרב חסד לאברהם, כי לא טוב לאכל בשר ולשתות יין בימי החל, שכל ענש חבוט הקבר הוא על אכילת בשר ושתית יין בימי החל, או לא יאכל בשר אלא בלילה, כמו שלמדה תורה דרך ארץ כמאמר רבותינו זכרונם לברכה (יומא עה, א) על הפסוק (שמות טז ח) בערב בשר לאכל. או יאכל בשר ואל יאכל פרות, או יתענה תענית שעות, כמו שאמרו (ירושלמי נדרים פ"ח, ה"א) על רב יוחנן שהיה אומר, אהא בתענית עד שאצא מבית המדרש. וכן אם

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מושך ידו מלאכל פת נקיה ואוכל פת קבר, חשוב תענית, כמו שמצינו בדניאל (דניאל י ג) שאמר, לחם חמדות לא אכלתי. וכתוב (שם) מיום אשר נתת לבך להתענות, אלמא, תענית מקרי. וכן על זו הדרך, כל אשר ימעט מהנאות העולם הזה לכפרת עוונותיו, תענית מקרי:

ולפם רהטא היה נראה שיותר טוב לאכל לחם לבדו מלהתענות, שהרי באכלו לחם מקים מצות עשה של ברכת המזון דאוריתא, וכמה מצות דרבנן, אבל בתענית ליכא מצוה, לא דאוריתא ולא דרבנן, אבל כיון שמצינו קדושים אשר בארץ שהם מתענים ימים וגם לילות, בודאי שהם ידעו שסוד התענית הוא גדול ועושה פרי למעלה יותר ממצות שמקים על ידי אכילה, אבל לתשושי כח או להעוסקים במלאכת שמים ויש לאל ידם לענות נפשם בלי חלישות חיל כדבר האמור, או שיסבל יסורים קלים ברצונו הטוב, כגון לבישת שק, מלקיות, עקיצת פרעושים ויתושים וכדומה, והכל עולה לחשבון גדול לכלא פשע ולהתם חטאת. וכגון זה לא ימצא פתחון פה לומר שלא עצר כח, כי אלו דברים שאין בהם חלישות חיל, וכן להיות מן הנעלבים ואינם עולבים, שמח ביסורין, מעביר על מדותיו וכהנה כמה דברים שמסגלים לכפרה, כמו שכתבנו בערך סגלה, הן הם מקטעים רגלי האנשים שאינם מתענים באמרם שלא עצרו חיל, מה יענו ליום פקדה על שלא עשו אלה: והנה מאחר שהתענית הוא דגמת הקרבן, צריך לצרף עמו התשובה כמו שהיה צריך עם הקרבן, שאם הוא בלא תשובה, עליו נאמר (משלי כא כז) זבח רשעים תועבה. ואפשר שבתענית, אם לא עשה שום דבר מדרכי התשובה, יקבל שכר טוב בעמלו ועושה פרי למעלה, וכפרה עושה בחסדי האל יתברך שמו, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, אבל עקר התענית הוא כדי שיכנע לבבו הערל, ויפשפש במעשיו ויתיר חרצבות רשע, ויעזב רשע דרכו ויעשה גדרים וסיגים בעצמו, וישוב אל ה' וירחמהו. ובפרט בתענית צבור כבר כתב הרמב"ם (הל' תעניות

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

כ"ה, ה"א), כי מה יתן ומה יוסיף להתענות על צרות שעברו, מאי דהוה הוה, אלא עקר התענית הוא כדי שנתן לב שהצרות באו בעוונות אבותינו, ועדין לא הטהרנו, ומעשינו כמעשיהם ועל כן לא נושענו, ובכן נשוב אל השם וירחמנו:

וצריך לזהר ביום התענית מכל מכשול והרהור עוון, שלא יהא כטובל ושרץ בידו, או כנוטע אילנות ומצד אחר מקצץ בנטיעות. וביותר צריך לזהר מן הכעס, שביום התענית הוא מעתד מאד לכעס על עלה כל דהוא, ומאחר שהכועס הרי הוא כעובד עבודה זרה, נמצא שההפסד גדול על השבח, וההעדר טוב ממצאות הרע אם לריב ומצה יצום, לכן יתגבר מאד ויעמד על המשמר לבל ייגע לריק. וגם מתנאי התענית שיתן לצדקה כדי שעור מה שהיה עתיד לאכל, שהרי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו ב) אגרא דתעניתא, צדקתא. ואמרו עוד (סנהדרין לה, א) כל תענית שמלינין בה צדקה, כאלו שפכו דמים. ורמזו בתבת תענית שהוא נוטריקון תת עני. אבל אם איש עני הוא, נראה שדי שיתן כל דהוא לצדקה, והיה הנשאר מדמי סעדתו יזון אנשי ביתו, שגם הוא לצדקה יחשב, וחיו וחיי אנשי ביתו קודמין:

וגם מתנאי התענית שלא יפרסם תעניתו. וכבר בספר החסידים מעשה באשה אחת שהיתה מגלה תעניתה ונענשה על תעניתה. זולת בזמן שרבים מתענים, כגון בימי השובבי"ם או בעשרת ימי תשובה, שאז אין אסור לפרסם. וזה כלל גדול בכל היהידות ובפרט במלי דחסידותא, שיקים (מיכה ו ח) והצנע לכת עם אלהיך. ולא זו שלא יגלה, אלא יסתיר מאד מעשיו וירצה שלא יתגלו, לא כמו רבים מעמי הארץ שאינם מגלים דברי חסידות שעושים, אבל לבם חפץ שיתגלה אם היה באפשר על ידי אחר, כדי שיהללוהו בשערים מעשיו, עד שמתוך כך מבקשים עלות והמצאות כדי שיבוא לידי גלוי, וכשרואים שנתגלה הדבר מראים עצמם כאלו רוצים להכחיש הענין ולהסתיר מעשיהם, ועושים עצמם ענוים בפה, ולבם הולך חשכים, ושמחים ואומרים בלבם,

Lois & Récits de POURIM

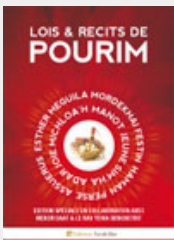
Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ברוך מפענח נעלמים, אלו הם מכת הצבועים, אבל האיש השלם יסתיר מעשיו כאשר יוכל אפלו מבני ביתו, וכמו שכתבנו לעיל בערך סתר, אם לא שחטא בחטא מפרסם ונעשה חלול השם, אז צריך הוא לפרסם תשובתו, כמו שכתב בספר החסידים (סימן קסז). וכבר יספר על הרב החסיד מוהר"י כולי, שפעם אחת עשה הפסקה של שלשה ימים, ויהי ביום השלישי לעת ערב הצרך לילך לבית עשיר אחד, וכבדו העשיר במשקה הקאב"י, ושתאו כדי שלא לגלות שהיה בתענית. עושה אלה בודאי שהשם יחשב לו כאלו התענה תענית שלם ואין נגרע מערכו:

וראוי לאדם שביום התענית לא יוציא כל היום בסחורה, אלא יהא ממעט בעסק ויעסק בתורה, בספרי מוסר ויראת השם. ומה טוב ומה נעים ללמד סדר מעשה הקרבנות לקים מה שנאמר (הושע יד ג) ונשלמה פרים שפתינו. ויפשפש במעשיו ויתודה ודוי הארך, ויעשה גדרים וסגופים לשוב מעברות שבידו, וישפך שיחה ידרש סליחה בדמעות שליש ולב נשבר ונדכה. וטוב להתפלל על התענית בכניסתו וביציאתו. בכניסתו, שיעזרהו השם יתברך שמו לעשותו כהגן, וביציאתו, שיקבל ברצון (וגם על זה אניף ידי בסיעתא דשמיא וסמכתים בבית תפלותי). הן אלה קצות דרכים אשר יעשה יום ענות אדם נפשו, וכזה יהיה צום יבחרהו האל יתברך שמו, ונרצה לו לכפר עליו:

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions